

บทคัดย่อ

สำนักงานกองทุนสนับสนุนการวิจัย (สกว.)

โครงการยูววิจัยประวัติศาสตร์ท้องถิ่นภาคตะวันออกเฉียงเหนือกลุ่มที่ 2

(ร้อยเอ็ด สกลนคร ขอนแก่น หนองบัวลำภู เลย และนครราชสีมา)

โครงการสังเคราะห์องค์ความรู้

เรื่อง คน น้ำ ท้องถิ่น : วิถีชุมชน มิติความสัมพันธ์และโลกทัศน์การจัดการทรัพยากรน้ำ
ในท้องถิ่น

People, Water and Local Community : Life Styles, Relationship Dimensions and
Visions on Water Resource Management in the Community

คณะผู้วิจัย นางสาวอุศนา นาศรีเคน

ที่ปรึกษา ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ทวีศิลป์ สืบวัฒนะ ผู้ช่วยศาสตราจารย์สมชาติ มณีโชติ
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. ปฐม หงษ์สุวรรณ

ปีที่พิมพ์ 2553

องค์ความรู้เรื่องโลกทัศน์ของผู้คนในชุมชนท้องถิ่นอีสานอันเกี่ยวข้องกับน้ำ จากข้อมูล
ในโครงการยูววิจัยประวัติศาสตร์ท้องถิ่นภาคตะวันออกเฉียงเหนือกลุ่มที่ 2 จะเห็นได้ถึงความสัมพันธ์
ระหว่างผู้คน ชุมชน และลำน้ำ ใน 2 มิติ คือ มิติทางวัฒนธรรมและมิติทางเศรษฐกิจ น้ำในมิติทาง
วัฒนธรรมเป็นภาพสะท้อนให้เห็นการสร้างความสัมพันธ์ของผู้คนท้องถิ่นอีสานในฐานะของความเป็น
คนกลุ่มเดียวกัน/พวกเดียวกัน ด้วยการสร้างระบบความสัมพันธ์ในการอยู่ร่วมกัน จากวิถีคิดเรื่อง
ความศักดิ์สิทธิ์และความอุดมสมบูรณ์เป็นตัวยึดโยง ผ่านประเพณี พิธีกรรม ทำให้น้ำเป็นของสาธารณะ
ที่ทุกคนสามารถเข้าถึงได้อย่างเคารพ หากเมื่อความเปลี่ยนแปลงสำคัญที่ขยายอิทธิพลเข้ามายังท้องถิ่น
อีสาน คือ อำนาจรัฐ และระบบเศรษฐกิจแบบทุนนิยม ทำให้น้ำถูกนิยามด้วยความหมายเชิงเศรษฐกิจ
ในฐานะทรัพยากรทางธรรมชาติ ทำให้ความเป็นสาธารณะของน้ำกลายเป็นของกึ่งสาธารณะ คือ มีผู้เป็น
เจ้าของและมีคนบางกลุ่มเท่านั้นที่สามารถเข้าถึงทรัพยากรชนิดนี้ได้ นำมาซึ่งความขัดแย้งและการแบ่งปัน
ผลประโยชน์ วิถีคิดและวิถีการดำรงชีวิตของผู้คนและชุมชนท้องถิ่นอีสานจึงจำเป็นต้องปรับตัวรับกับ
พลังของกระแสความเปลี่ยนแปลงของโลกยุคใหม่ในบริบทที่แตกต่างกัน

คำสำคัญ : วิถีชุมชน, การจัดการทรัพยากรน้ำ

Keywords : Local Community, Water Resource Management